

Saeimas priekšsēdētājas I.Mūrnieces uzruna ikgadējās ārpolitikas debatēs

2019. gada 24. janvārī

Godātais Valsts prezidenta kungs! Ministru prezident, ministri, Saeimas deputāti, ekselences! Visi klātesošie! Paldies, Rinkēviča kungs, par ziņojumu un par iepriekšējā gadā, tāpat kā iepriekšējās valdības laikā, paveikto.

Godātie kolēģi! Šīs ir pirmās ārpolitikas debates jaunajā – 13. Saeimā. Tas uzliek mums īpašu atbildību. Un jāteic, šīs ir pirmās ārpolitikas debates nākamajā dienā pēc tam, kad mēs apstiprinājām Krišjāņa Kariņa veidoto valdību. Tas notika šeit, parlamentā. Es pateicos Kariņa kungam par dalību šodien Saeimas sēdē un ārpolitikas debatēs.

Godātie kolēģi! Vēlētāji no deputātiem sagaida kvalitatīvu politisko diskusiju, spēju ne tikai uzklaust citam citu, bet arī prasmi vienoties par turpmāk darāmo. Citiem vārdiem sakot, – demokrātijas briedumu, kāds piederas valstij, kura atskatās uz savas pastāvēšanas simtgadi. Ar gandarījumu varu apstiprināt, ka jaunajā parlamentā ir pārliecinošs atbalsts nemainīgam un stingram Latvijas eiroatlantiskajam virzienam. Tomēr notikumu dinamika un straujās pārmaiņas Eiropā un pasaulē mums neļauj paļauties tikai uz sasniegto. Sabiedrība Latvijā, līdzīgi kā citur Eiropā, sagaida aktīvu un atbildīgu parlamenta darbu ārpolitikā un Eiropas Savienības jautājumos.

Mūsu kopējais mērķis ir un paliek Latvijas neatkarības nodrošināšana. Tas nozīmē apņēmīgu darbu Latvijas drošības stiprināšanā, prasmīgu interešu pārstāvību Eiropas Savienībā un mērķtiecīgu ārējās ekonomiskās sadarbības attīstīšanu.

Mūsu pirmā prioritāte ir drošība. Krievijas bruņošanās, *Iskander* raķešu izvietošana Kaļiņingradas apgabalā, ķīmiskais uzbrukums Solsberijā, Lielbritānijā, un, visbeidzot, Krievijas karadarbība Ukrainā, tās agresīvā rīcība Kerčas šaurumā un Azovas jūrā – tie ir tikai daži piemēri, kas liecina par augošiem drošības riskiem Latvijai un Eiropai kopumā.

Mūsu spēks ir NATO vienotībā. Mēs ļoti augstu novērtējam Kanādas lēmumu turpināt vadīt NATO kaujas grupu Latvijā līdz 2023. gadam. Līdzīgi kā

ārlietu ministrs, es nosaukšu tās nācijas, kas šajā kaujas grupā piedalās. Paldies Albānijas, Čehijas, Itālijas, Kanādas, Melnkalnes, Polijas, Slovākijas, Slovēnijas un Spānijas militārpersonām, kuras dien Latvijā. Paldies arī tām valstīm, kuras regulāri veic militāro patrulēšanu Baltijas gaisa telpā. Esam pateicīgi visiem sabiedrotajiem, kuri nodrošina NATO paplašināto klātbūtni Baltijas valstīs un Polijā, stiprinot NATO austrumu flangu. Tas apliecina patiesu solidaritāti un dod mums pārlicību, ka briesmu brīdī nebūsim vieni.

Es vēlos pateikties līdzšinējam aizsardzības ministram Bergmaņa kungam. Paldies, Raimond Bergmaņa kungs! Viņa darbības laikā tika izveidota NATO kaujas grupa Latvijā, stiprināti Nacionālie bruņotie spēki. Novēlu jaunajam aizsardzības ministram Artim Pabriku kungam to mērķtiecīgi turpināt, un zinu, ka tā būs.

Mēs esam stipri un jūtamies droši kopā ar sabiedrotajiem, tomēr mēs neesam tikai drošības saņēmēji. Latvijas aizsardzības izdevumi sasniedz divus procentus no iekšzemes kopprodukta. Mums, līdzīgi kā to dara Lietuva un Igaunija, ir jāturpina arvien vairāk ieguldīt aizsardzībā, lai pakāpeniski sasniegtu 2,5 procentus. Latvija kopā ar sabiedrotajiem piedalās starptautiskajās misijās un operācijās ārpus Eiropas. Mums ir svarīga cieša NATO un Eiropas Savienības sadarbība militārās mobilitātes attīstīšanā, lai sabiedroto spēki bez kavēšanās varētu pārvietoties alianses teritorijā apdraudējuma gadījumā.

Līdzās cīņai pret tradicionālajiem drošības riskiem ir jāturpina mazināt hibrīdapdraudējumu. 2018. gadā Latvijas atbildīgās institūcijas sekmīgi strādāja, lai nepieļautu ārēju iejaukšanos Saeimas vēlēšanu norisē. Un tam bija liels atturošs efekts. Mūsu pieredze vēlēšanu drošības stiprināšanā un cīņā pret dezinformāciju ir noderīga ne tikai Latvijā, bet arī citās Eiropas Savienības un NATO valstīs.

Baltijas drošību garantē spēcīga transatlantiskā saite. Mēs rūpīgi ieklausāties dažādos, pat pretrunīgos signālos no Vašingtonas. Bet svarīgi ir praktiskie darbi. Pērn ASV–Baltijas valstu samits pārapstiprināja mūsu ilgtermiņa sadarbību ar ASV drošības un aizsardzības jomās. Šonedēļ ar pārlicinošu balsojumu ASV Pārstāvju palāta ir apliecinājusi stingru atbalstu

NATO. Saeimu un ASV Kongresu vieno ciešs un atklāts dialogs. Mēs aktīvi turpināsim uz uzticēšanos balstītu parlamentāro dialogu ar ASV Kongresu, stiprinot kopīgu izpratni par drošības apdraudējumiem, transatlantiskajai aliansei turpmāk darāmo un ASV militārās klātbūtnes nepieciešamību mūsu reģionā.

Godātie kolēģi! Šodien vēlos runāt par jautājumu, kas prasa neatliekamu un mērķtiecīgu jaunās valdības darbu. Finanšu sektora sakārtošana ir Latvijas nacionālās drošības jautājums. 12. Saeima pieņēma grozījumus Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likumā. Tos īstenojot, ir izdevies samazināt nerezidentu noguldījumu īpatsvaru Latvijas bankās un veikt uzlabojumus banku darbībā Latvijā. Tomēr ar to ir daudz par maz. 13. Saeima, strādājot īpašai apakškomisijai, īstenos stingru parlamentāro uzraudzību finanšu sektora sakārtošanai un *Moneyval* rekomendāciju ieviešanai. Mēs redzam pozitīvu attīstību Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienesta darbā, tomēr sagaidām, ka finanšu sektora uzraudzības iestādes cieši sadarbosies un koordinēs savu darbību. Mēs sagaidām arī apņēmīgu tiesībsargājošo iestāžu darbu, lai līdz tiesas zālei nonāktu lietas par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju Latvijā.

Godātie kolēģi! Saeimai ir izšķiroša loma un atbildība, definējot Latvijas intereses Eiropas Savienībā. Pērn notikušās Eiropas pilsoņu konsultācijas par Eiropas nākotni ir devušas labu ceļamaizi Eiropas Parlamenta vēlēšanām šā gada maijā. Latvijā cilvēki ir novērtējuši ieguvumus 15 gados, kopš esam Eiropas Savienības dalībvalsts. Vienlaikus atklātās sarunās izskan neapmierinātība ar Eiropas birokrātiju. Klātesošas ir bažas par terorisma draudiem, radikalizāciju, nelegālo migrāciju, pieaugušiem klimata pārmaiņu riskiem. Arī tas rada augstni populismam un eiroskepsei.

Godātie kolēģi! Eiropas Savienība nav kaut kas ārpusē, kam mēs arvien kaut ko prasām. Eiropas Savienība esam arī mēs paši. Demokrātiskajām vērtībām un likuma varai ir jābūt tam pamatam, uz kura mēs balstāmies, definējot savas intereses un nostāju. Un Latvijas intereses ir vislabāk pārstāvētas, kad Eiropa ir vienota.

Eiropas Savienībā Baltijas valstu sadarbība tiek izcelta kā veiksmīgs reģionālās sadarbības piemērs. Šogad Latvija prezidē Baltijas Asamblejā un Baltijas Ministru padomē un mums ir lielākas iespējas proaktīvi strādāt pie transporta, enerģētikas un digitālās savienojamības šajā reģionā. 13. Saeima rūpīgi sekos Baltijas transporta un enerģētikas infrastruktūras projektiem – *Rail Baltica*, Baltijas valstu elektrības tīklu sinhronizācijai ar kopējiem Eiropas tīkliem, reģionālā dabasgāzes tirgus izveidei. Mūsu atbildība ir, lai katrs Baltijas infrastruktūras projektiem piešķirtais Latvijas un Eiropas Savienības nodokļu maksātāju eiro tiktu izmantots pilnvērtīgi un bez kavēšanās.

Šogad viens no vissvarīgākajiem uzdevumiem Eiropas Savienībā ir vienoties par nākamo daudzgadu budžetu līdz 2027. gadam. Nedzīvosim ilūzijās – šīs sarunas ir un būs ļoti sarežģītas, jo īpaši ņemot vērā, ka Lielbritānija atstāj Eiropas Savienību. Aicinu Eiropas lietu komisiju arī turpmāk aktīvi sekot, lai sarunu rezultāts ļautu mums gudri piesaistīt Eiropas Savienības finansējumu. Mūsu interesēs ir panākt Latvijas vajadzībām maksimāli atbilstošu vienošanos attiecībā uz Kohēzijas politiku un tiešmaksājumiem. Tāpat ir svarīgi, lai mūsu pētniekiem un uzņēmējiem būtu iespējami labvēlīgi nosacījumi dalībai Eiropas līmeņa programmās.

Lielbritānijas izstāšanās procesam no Eiropas Savienības ar satraukumu seko daudzas ģimenes – gan Latvijā, gan arī tās... tie, kas dzīvo Lielbritānijā. Aizvien valda nenoteiktība. Saeimu gaida atbildīgs darbs, lai līdz Lielbritānijas izstāšanās brīdim pieņemtu nepieciešamos grozījumus Latvijas likumdošanā. Ja izstāšanās notiks saskaņā ar vienošanos, tad Latvijas valstspiederīgajiem un uzņēmējiem būs skaidri “spēles noteikumi”. Tomēr mums ir jābūt gataviem arī viskritiskākajam scenārijam.

Varu apstiprināt, ka rūpīgi sekojam līdzī Latvijas valstspiederīgo interešu nodrošināšanai Lielbritānijā. Savukārt, balstoties uz savstarpējības principu, plānojam saglabāt pašreizējās tiesības tiem Apvienotās Karalistes pilsoņiem, kuri likumīgi uzturas un strādā Latvijā. Nenoliedzami, Apvienotā Karaliste aizvien būs mums vitāli svarīgs sadarbības partneris.

Visbeidzot, vēlos izcelt ciešo Baltijas valstu un Ziemeļvalstu sadarbību. Tā ir liela priekšrocība, ka mēs esam piederīgi vienam no pasaulē stabilākajiem un vienlaikus arī dinamiskākajiem reģioniem, kuru raksturo izaugsme, inovācijas un digitalizācija. Arvien priecājos tikties ar saviem Baltijas un Ziemeļvalstu kolēģiem un pārstāvēt mūsu reģiona kopējo izpratni citviet Eiropā un pasaulē. Mūsu reģionu raksturo arī spēcīga parlamenta loma sabiedrībā un dziļas parlamentārās diplomātijas tradīcijas. Kolēģi, tas mums ir jānotur kopā ar Baltijas valstu un Ziemeļvalstu parlamentāriešiem!

Dāmas un kungi! 2018. bija Latvijas simtgades gads. Pērn Dziesmu svētkos mēs jutām lepnumu, redzot daudzos latviešu korus un deju kopas no visas pasaules. Mūsu valsts simtgadi svinēja 37 pasaules valstīs. Latvijas diasporas kopībā un daudzveidībā ir vislielākais spēks un garantija mūsu tautas pastāvēšanai.

Diasporas likuma pieņemšana ir iepriekšējās Saeimas sasniegums. Tagad mums visiem kopā ir jāstrādā pie tā sekmīgas īstenošanas. Pirmie rezultāti jau ir. Reāls atbalsts remigrācijas veicināšanai ir pagājušajā gadā Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas izveidotais reģionālo remigrācijas koordinatoru tīkls. Šā projekta ietvaros 132 ģimenes ir atgriezušās Latvijā. Vēl vairāk ģimeņu uz dzīvi Latvijā plāno atgriezties tuvākajā laikā. Tas ir piemērs, kā īstenot labu ideju. Mums ir vēlēšanās arvien vairāk tautiešu redzēt atgriežamies – domājam, kā to izdarīt, un ķeramies pie darba! Parlaments rada tiesisko pamatu, izpildvara to īsteno, taču apzināties, ka rezultātam nepieciešams neatlaidīgs darbs.

Godātie deputāti! Mūsu politikai ir jākļūst nobriedušākai. Mums ir labāk jāizprot, kā pareizi īstenot sabiedrības vēlmes un ideālus, vienlaikus stāvēt cieši uz zemes un paturēt prātā Latviju un Latvijas intereses. Savulaik Zigfrīds Anna Meierovics savas valdības deklarācijā rakstīja: “Lai visus mūs vieno un vada viena doma – “par Latviju”!” Šis aicinājums ir spēkā arī šobrīd, kad darbu ir uzsākusi jaunā valdība.

Ārpolitikas debates parlamentā, kas ar katru gadu kļūst arvien kvalitatīvākas, ir vislabākais veids, kā sagaidīt Latvijas Republikas starptautiskās atzīšanas *de iure* 98. gadadienu.

Kolēģi! Veiksmīgu darbu!

Paldies.